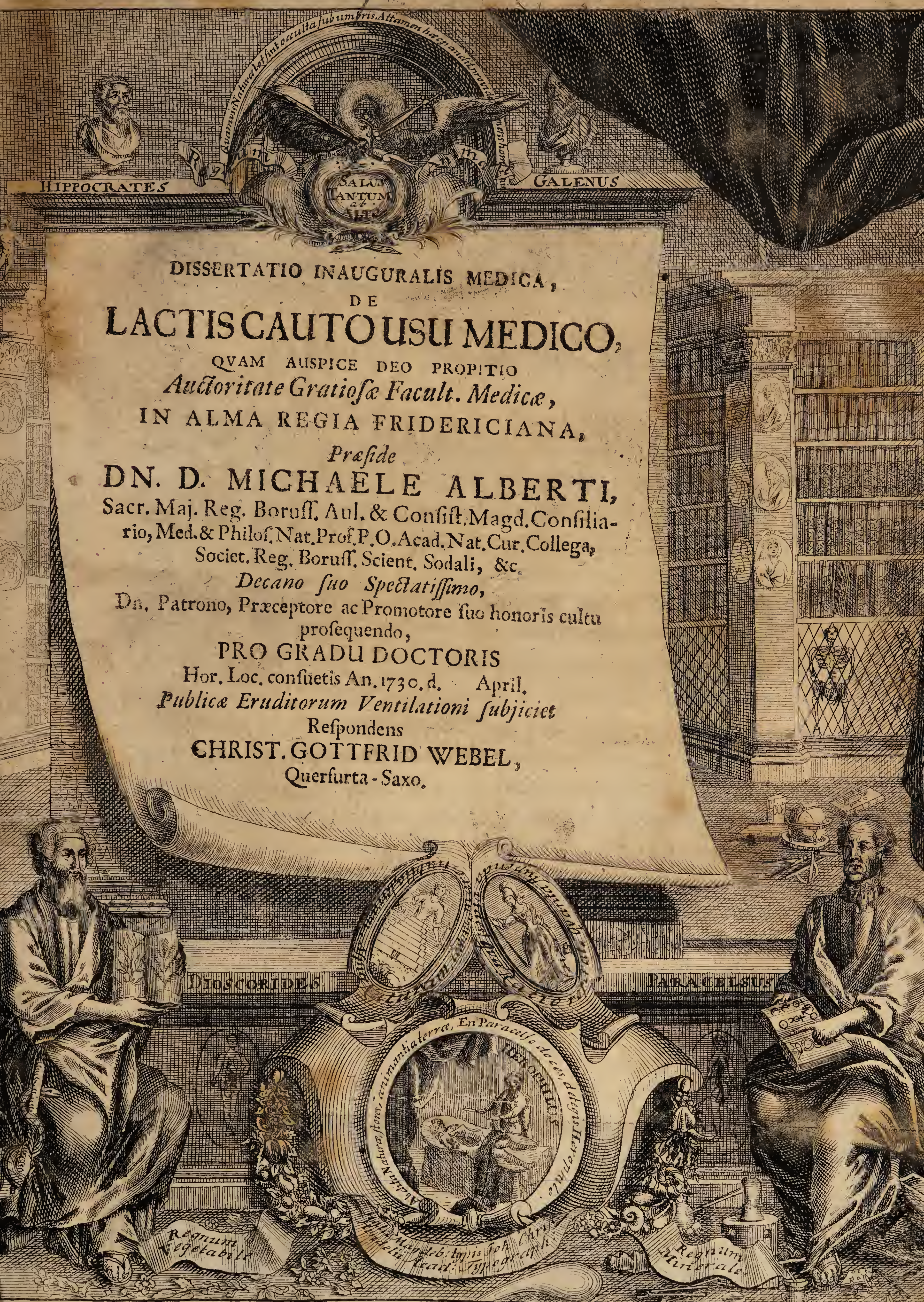
52639/P



DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

LACTIS CAUTO USU MEDICO,

QVAM AUSPICE DEO PROPITIO

Auctoritate Gratioſæ Facult. Medicæ,

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

Præſide

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

Sacr. Maj. Reg. Boruſſ. Aul. & Conſiſt. Magd. Conſiliario, Med. & Philoſ. Nat. Prof. P. O. Acad. Nat. Cur. Collega, Societ. Reg. Boruſſ. Scient. Sodali, &c.

Decano ſuo Spectatiſſimo,

Dn. Patrono, Præceptore ac Promotore ſuo honoris cultu proſequendo,

PRO GRADU DOCTORIS

Hor. Loc. conſuetis An. 1730. d. April.

Publicæ Eruditorum Ventilationi ſubjiciet

Reſpondens

CHRIST. GOTTFRID WEBEL,

Querſurta-Saxo.

Syſang Acad: Calcogr: fecit.

PROOEMIUM.

INgenua Simplicitas in omnibus humanis negotiis & inſtitutis ſalutares & proſperos ſibi promittere poteſt ſucceſſus, quæ vero & ipſamet juſto ordine & legitimo uſu atque proceſſu niti debet, quare recte *Xenophon in œconomicis* judicat: *nihil hominibus æque utile ac honeſtum atque decorum eſt, ac bonus & legitimus ordo:* hic ipſe ordo in rerum ſimplicium uſu valde commendandus eſt, quoniam illarum utilitas & ſalubritas ſub promiſcua applicatione eminenter evileſcit: quemadmodum enim juxta *Senecæ* effatum *Ep. 95. Simplex erat ex ſimplici cauſa valetudo:* ita veritati etiam conſona ſunt, quæ addit: *multos morbos multa fercula fecerunt: vide quantum rerum per unam gulam tranſiturarum permiſceat luxuria, terrarum mariſque vaſtatrix:* Et ita ſemper ad longam vitam & firmam ſanitatem ſimplex vi-

victus & potus admodum laudantur, adeo ut extra Medicorum forum & teſtimonium notatu digna ſit, *Hieronymi lib. 2. adv. Jovianum & de Conſecrat. c. 30. diſtinct. 5.* confeſſio & enarratio: *Legimus*, inquit, *quosdam morbo articulari & podagræ humoribus laborantes, proſcriptione bonorum ad ſimplicem menſam & pauperes cibos redactos, convaluiſſe:* juſtus, congruus & ordinatus itaque uſus rerum, etiam ſimplicium, utilitatem probat: quam ob rem *Senecæ* effato *lib. V. nat. quæſt.* adhæremus, quando circa finem adſerit: *nihil invenies tam manifeſtæ utilitatis, quod non in contrarium transferat culpa:* hoc aſſertum illuſtrat *Iſocratis in Archidamo p. 247.* ſententia; *nihil rerum omnium per ſe omnino vel malum eſt, vel bonum, ſed ut quisque rebus atque occaſionibus utitur, ita neceſſe eſt eventus ſimiles inde conſequi.* Inrer multa alia ſimplicia ſubjecta hoc loco tantum *Lactis* uſum ſeligimus, qui a primis mundi ævis commune præbuit alimentum, & ſelectæ quidem bonitatis: quare Sacer Codex loca & provincias, externis naturalibus bonis & donis prædita, ſingulari hoc prædicato deſignat & deſcribit, quod ſit *terra lacte & melle adfluens Exod. III. 8.* aut ſi aliquid gratum, proficuum, acceptum & fructuoſum ſignificare vult, cum *lacte & melle* æquiparare ſolet: v. g. *Cantic. IV. 11. mellifluam habes lactifluamque linguam* &c. Quare lactis uſus, eſus & potus in Patriarchali œconomia conſuetus fuit; quis vero crediderit, quod antiquiſſimis illis temporibus tantum, ſicut aliarum rerum, ita & Lactis uſus familiaris fuerit legitimus & conveniens, quoniam luxuries etiam tunc temporis hominum occupavit animos

mos & appetitus; & quamvis teſte *Plinio lib. 8. c. 45. & 30.* quædam gentes lacte in diæta utebantur, aut ſecundum *Mizaldum Cent. 1. aphor. 14.* quidam homines *ſolo lacte & caſeo vixerint*, & ſecundum *Baricellum in opuſc. de Lactis, Seri & butyri facultatibus & uſu Lib. 1. c. 1.* Gethæ & Scythæ γαλακτοπόται & γαλακτοφάγοι nominati ſint, & juxta *Sebizium de aliment. facult. Lib. 3. c. 7. p. 751.* recenſeatur, quod *Lac, caſeus & butyrum non ſolum rura noſtra alant, ſed etiam urbium paſtus numeroſis & jucundis ornent dapibus*, nihilominus tamen *Claudinus in tr. de Uſu & Natura Lactis* ſignificavit, quomodo inter antiquos æque ac alia temporum æva etiam hujus ſimplicioris ſubſtantiæ abuſus innotuerit: quam ob rem cum *Demoſthene contra Eubilidem circ. fin. p. 543.* profitemur: *qui re bona & juſta ſunt abuſi, vituperandi ſunt.* Et quis non agnoſcat, quod promiſcuus Lactis uſus ſalubris eſſe haud queat: quando enim in generali hac meditatione Diætetici tantum Lactis uſus reminiſcimur, tunc diverſi etiam abuſus illius innoteſcunt: in ſimpliciori quidem Diæta, uſus Lactis fructuoſior extitit; ſed qui hodiernos mores & modos advertit, facile confitebitur, quod variæ cautelæ circa Lactis diæteticum uſum indicandæ ſint: quare cum *Seneca in cit. Ep.* exclamamus: *innumerabiles eſſe morbos miraris, coquos numera! immunes erant a tot morbis, qui nondum ſe deliciis ſolverant, qui ſibi imperabant, ſibi miniſtrabant:* Quis non agnoſcet, quod avidis faucibus ingeſtum lac, & plena cum eodem corporis ſaginatio, vitæ & ſanitati plus detrimenti, quam adjumenti adferat! Lac per naturam proprie teneris ſubjectis

dicatum eſt, quia multum & cito nutritioni favet; qui vero homines tanta nutrimenti copia haud indigent & tamen plenis buccis lac ingurgitant, naturæ ordinem violant, ſibiq; damna conciliant: Ob id varii abuſus committi poſſunt cum Lactis ingeſtione, ratione quantitatis, reſpectu qualitatis & quoad diverſam commiſcelam; qui enim præter reliquum victum plenum, lautum & pinguem multo lacte utuntur, illi rectius inde damnum, quam ſalubritatem impetrabunt: qui lac valde pingue, craſſum & conſiſtens præſente conſueta humorum craſſitie largius ingerunt, illi plus nocumenti, quam emolumenti obtinent; qui lac cum variis miſcelis ſalitis, acidis, mellitis, ſaccharatis, acribus, valde fermentantibus, &c. libere utuntur, illi multis damnis ſe ſubjiciunt: inde liquet, quam caute & ordinate ſub communi diæta Lactis uſus ſit inſtruendus: utut enim juxta *Galenum Lib. 3. de alim. fac. c. 15. & Lib. de bonit. & vit. ſucc. c. 4. Lac optimum omnium fere ferculorum optimi ſucci eſt*, attamen ſecundum *Plinium lib. 26. Hiſt. Nat. uſus*, videlicet, juſtus *efficaciſſimus rerum omnium magiſter eſt;* hinc Lactis uſus diæteticus ætati, temperamento, viribus, ſanitatis ſtatui & gradui, morum & animi pathematum diverſo ſucceſſui, primarum regionum qualitati, reliquæ Diætæ rationi, diſcrepanti ventriculi aliorumque viſcerum robori, anni temporibus, variis aëris qualitatibus & tempeſtatibus, conſuetudini, aliisque perſonalibus, individualibus & accidentalibus circumſtantiis accommodandus eſt: & hi reſpectus præcipue habendi ſunt cum *Lactis uſu* in *Diæta Sanorum*,

quam

quamvis innumeri Medici idem Lac uſu Diætetico in valetudinariis commendare ſoleant; *conf. Galen. l. 3. de alim. fac. c. 12. Joh. Coſtæi tr. de facili Medicina per Seri & Lactis uſum Lib. 3. Wynterus in tentamine circa morbos chronicos cap. 3.* multique alii. Si itaque in hominibus ſanis Lac congrue & provide adhiberi debet, tanto magis eadem circumſpectio obſervanda erit in ordinatione Lactis, quando medicamentoſus effectus, cum illo intenditur: hæc conſideratio nos permovit, quo præſenti Inaugurali themate & Specimine de LACTIS CAUTO USU MEDICO ſuccinctam aliquam disquiſitionem & animadverſionem ſuppeditemus, cui inſtituto, ut DEUS benigniſſimus cœlitus annuat, proſperosque largiatur ſucceſſus devota mente precamur.

§. I.

IN recenſendis *laudibus Lactis*, luxum committere haud placet, ſiquidem *tot* ac *tantæ* de eodem utilitates deprædicatæ ſunt, ut *ſuperfluum* & otioſum opus eſſe judicemus, ſi quid *plus* in *hoc* themate committitur, ubi tamen nullus *ſincerus* obſervator inficias ibit, quin in *talibus* laudibus ſæpe eximia verborum *lenocinia* & magnæ *adulationes* occurrant, dum non raro varia judicia *affectionis* pretio nituntur: aſt ne plenis buccis talia circumferantur & tranſcribantur elogia, neve *præjudicioſæ* quædam ſententiæ illos rugoſa fronte & altis ſuperciliis carpant, qui de tam *amplificis* & mirificis laudibus *dubitant* & ambigunt, in quos aliquando illud ſciolum eructatur ſcomma, quaſi *congrui* modi, lacte utendi, *inſcii* ſint,

ſint, ſiquidem pro ridiculo ſæpe *faſtus* humani more, *ſibi* nonnulli tantum *ſapientes*, æſtimant, quaſi *aliis juſtus* modus adhibendi, aut commendandi lac *myſterium* exiſtat, propterea *dignam* hanc præſentem tractationem judicavimus, quo *malus* uſus lactis a *bono* diſcernatur, bonus hic uſus in foro medico magis *confirmetur*, adeoque varia *præjudicia* declinentur & infringantur: unde ſub *juſto* tali uſu, Lacti *laus* ſua non ſubtrahitur: neque etiam præſentis inſtituti ſcopus eſt, vel in compendio ſaltem hasce commemorare laudes, ſiquidem inter *multos* alios ſcriptores vel *unicum Joh. Raym. Fortis* nominamus, qui in *indicibus* prioris & poſterioris *Tomi Conſult. & Reſponſ. Medic.* copioſiſſimam talem farraginem producit, ita ut facile inde liqueat, quomodo ad *plurimos* morbos, *panaceæ* inſtar, lac commendatur, licet attentis obſervatoribus incognitum eſſe haud queat, quam ſæpe cum evanido ſucceſſu & fruſtraneo eventu, quidam ad lactis uſum, velut ad ſacram anchoram & aſylum confugerint: imo non raro in *arduis* morbis *extremum* hoc auxilium conquiritur & ordinatur, ſed perinde ſine exoptato interdum ſucceſſu & effectu, ut dehinc ſterile reſonet ſolatium: ibant qua poterant, qua non poterant ſtabant: interim non parum cruciat ſelectus lactis animos, ſiquidem referente *Sebizio de aliment. facult. lib. 3. cap. 7. p. 755.* juxta *antiquiores* medicos & phyſicos *differentia* lactis, pro *varietate animalium*, *anni temporum* & *paſcuorum* valet: unde vulgo lac *humanum*, *caprinum*, *ovillum*, *vaccinum* & *aſininum* commendari ſolet: quam ob rem *Galenus lib. 10. ſimpl.* monet, *illorum animalium lacte utendum eſſe, quæ non longe a natura humana abſunt:* hinc ovillum, caprillum, bubulum partim pro *alimento*, partim

pro

pro *medicamento*,*humanum* etiam & *aſininum* non raro pro *medicamentoſo* ſubjecto commendatur: ex hiſce ſpeciebus hodienum *caprillum* & *aſininum* præferri ſolent, quoniam *utriusque* conſiſtentia,*temperata* & *tenuis*, liquida & diluta exiſtit,in qua haud copioſa portio *craſſæ*, mucidæ, *caſeoſæ* ſubſtantiæ reperitur: *ſeorſim* vero *Galenus* & *Ariſtoteles* *aſininum* lac ſuis temporibus pro *tenui* agnoverunt: ob id etiam *recentiores* eximiis hoc lac celebrant laudibus, quoniam ob ſuam tenuitatem facile penetrat, *diluit*,*temperat*, reſolvit, attenuat, *abſtergit*, &c. nec aliud in hoc animali quam *aquoſum* & famelicum lac ob pabulum *vile* expectari poteſt; quam ob rem plurimum *ſeroſa* ſua portione operatur,attamen interdum de re quapiam *plus* prædicatur & promittitur,quam dehinc *actu* obtinetur, id quod de *lacte aſinino* valet, cujus ſtentoriæ laudes non omnibus *votis*, elogiis & promiſſionibus reſpondent,nedum quidem *ſingulos* declamatos effectus exſerunt: quare hoc loco verba *Cipoli Monachi* allegari merentur, qui *in oratione funebri aſini Ponocratis* de Aſino dicit: *adeo minima quæque hujus beſtiæ pars* NB. *NISI MENTIUNTUR PRÆCLARI SCRIPTORES mirabiles habet vires. Pictorius in Zootrophio progymnaſ. X. p. 86.* ita de lacte aſinino judicat: *aſinæ lac multorum morborum medela eſſe fertur*, *nullis ſane certiorem opem miniſtrat*,*quam ſuis aſellis: & nimis vile de humano lacte aliqui judicant*, *quando aſininum humano propius accedere non verentur adſtruere*; quid ſentiendum ſit de judicio *Ludovici in Pharmac. modern. ſeculo accommod. diſſ. 1. p. n. 283.* quando profitetur: *vere Phthiſicos nec Lac humanum*, *nec æque horribile aſininum caprillumve*, *quantum nos quidem vidimus*, *conſtanter*

 juvit.

juvit, aut citra majorem ſæpe putredinis intenſionem levavit, attendant æqui arbitri: lepidæ ſane ſunt narrationes, quas proferunt *Gockelius Conſ. med. XIX. p. 217.* & *Helmontius in ſextuplic. digeſt. aliment. human.* prior dicit: *caveant ſibi, qui diu admodum atque copioſe hauriunt Lac aſinæ, ne mores induant patientiſſimi animalis, uti accidit illi, qui lacte caprino nutritus, cum adoleviſſet, ſemper ſaltabat, plantasque abraſit petulantius:* poſterior profitetur: *lac aſininum plus reficit & recreat; imo & hactenus nutrit, non quantum ſeroſius eſt: id enim eſt cortice tenus judicaſſe de viribus nuclei, nunquam antea viſi: aſt aſina quatenus longæva, lac ceteris quadrupedibus præſtantius habet: neceſſe eſt enim quod & lac ejus Archeum longæva vita dotatum habeat, & hoc ſcilicet, non niſi longe poſt ſuum ſeparat Coloſtrum, quia tardius corruptioni auſcultat: ſequeſtratio enim iſta ad dualitatem & deſtructionem tendit: hinc patet, quod cum in pueritia alimentum convertatur in ipſa noſtri conſtitutiva, aſininum lac pueris vitam longævam atque ſaniorem præ cibis ceteris conferat.* Mira ſane hæc ſunt lactis aſinini elogia, quibus multa alia addere poſſemus, ſi non noſtro propoſito conſultius ſatisfacere malimus.

§. II.

Sed ne in *alienis* meditationibus morari videamur, nunc *propius* ad præſentem disquiſitionem accedimus & *ſalubrem* Lactis uſum ſub *circumſpecta* ejus ordinatione indicabimus; etenim ſi *omnia* ſubjecta ad penum artis *medicæ* referri ſolita, *incongrue* & *ſiniſtre* uſurpata, nulla remedia evadunt, ſed certa & eminentia *damna* utplurimum inferunt, ita *prudentis* etiam artificis officium eſt, quo neceſſarias *cautelas* obſervet, quæ remedii cujusdam *uſum* concer-

cernunt, ſiquidem inter *uſum* & *utilitatem* alicujus rei, eximia adhuc intercedit differentia: proinde ſenſus *naturalis* confirmat, quod *promiſcuus* rerum uſus nullam *fidam* & certam *ſalubritatem* promittat; quam ob rem ex ipſa obſervatione *antiquiores* medici Lactis *inſalubrem* uſum annotarunt, quam obſervationem *poſteritas* medicorum ulterioribus & uberioribus annotationibus adauxit, & variis *rationibus* illuſtravit & confirmavit. Hinc plurimi Medici *Lactis* uſum & *utilitatem* probantes, *Hippocratis* effato nituntur, quando exceptiones & *cautelas* quasdam practicas, Lactis *uſum* attinentes, proferunt: provocant itaque ad *Sect. V. aphor. 64. Lac dare*, dicit Senex, *capite dolentibus, malum: malum vero & febricitantibus & quibus hypochondria elevata murmurantia & ſiticuloſis: Malum etiam, quibus bilioſæ dejectiones & acute febricitantibus, & quibus copioſa ſanguinis facta eſt egeſtio*; quo loco plures adhuc continentur cautelæ: proinde plurimi periti, attenti & judicioſi medici non modo ſollicito ſtudio indicarunt, in *quibus affectibus* & *ſubjectis* Lactis uſus *fructuoſus* & *pernicioſus* exiſtat, ſed & ſub quibus *modis, uſibus* & *circumſtantiis* Lac utilitatem ſuam exhibeat, aut contra, eadem deſtituatur: quare *in illis* affectibus & ſubjectis, quibus Lactis uſus *proficuus* æſtimatur, regulæ & *cautelæ* congruæ commendandæ ſunt, ne *perverſus* uſus *ſalutarem* illius effectum infringat & *annihilet*: quam ob rem multi ex antiquioribus & recentioribus in *conſiliis* ſuis notatu dignas protulerunt cautelas medico-practicas Lactis *ſalubrem* uſum concernentes: Et quoniam *non raro ultra* dignitatem & meritum Lac commendatur, imo inſtar *aſyli* alicujus aliquando in foro Medico declamatur, aut plane citra

 neceſ-

neceſſitatem aliis auxiliis *præfertur*, vel ex vano *præjudicio* miris elogiis circum- & tranſcribitur, aut cum detrimento *aliis methodis* intermiſcetur, ita hanc diſcretionem & *judicioſam* ordinationem Lactis ſub ejusmodi ſcopulis, dignam æſtimavimus, ne frivolis aut nugacibus, fugacibus & perverſis illius commendationibus facile ſubſcribamus: Quo loco duplicis *incongrui* Lactis uſus *generatim* adhuc reminiſcimur, quando *primo ſalubritatem* Lactis *medicam* ex *aliis* gentibus, nationibus, climatibus &c. promiſcue in *noſtras* transferimus & reſpectum notatu perquam dignum, *conſtitutionis corporum*, *virium*, *ſenſibilitatis*, *diætæ*, *aëris*, *loci*, *aquæ*, *conſuetudinis*, *vitæ generis*, *excretionum* &c. *præterimus*, aut *negligenter* conciliamus: ſiquidem haud in ſenſu *univerſali* Lactis uſum medicum, ſervata etiam *aliquali methodica* ordinatione, *ſalubrem* prædicare poſſumus, dum pro differentia *mixtionis ſpecialis* humorum, Lac uni *proficit*, alteri *officit*: ob id antiquioribus, ob *diætam ſimplicem* & *temperatam* Lac & *alimentum* & *medicamentum* fuit, quod *recentioribus* modis & *moribus* diæteticis haud exacte quadrat: *deinde* error etiam committitur in *novorum* inventorum declamatione, reformatione & applicatione, quando videlicet *novus* quidam *mos* (in Trachten, in Eſſen, in Artzeneyen) mox ſuos aſſeclas invenit, ita ut huc etiam quadret illud Philoſophi effatum, quod nullus error aut nullum commentum inveniatur, quod non Patrocinium obtineat; hinc *certæ* inventiones per *initia* eximiis ſuperbiunt *elogiis* & *garrulis* quandoque luxuriant teſtimoniis, poſt *brevem* temporis moram *evileſcunt*, teſtimonio *Sacchari Lactis* &c. id quod etiam valet de *variis* experimentis, circa Lactis uſum *medicum*, cognitis, quando modo

per

per *decoctionem*, per *præcipitationem*, per *inſpiſſationem* &c. varia *arcana* ſuſcipiuntur & promittuntur, quæ tamen ſepoſito omni *præjudicio* quoad *effectum*, qui expectatur *vana* ſæpe & *profana* ſunt.

§. III.

Ne vero *Lactis* uſus magis *damnum*, quam *commodum* afferat, primo quædam *generales*, deinde etiam *ſpeciales* nonnullæ cautelæ obſervandæ ſunt: *Generatim* itaque Lactis ingeſtio *ventriculi* ſufficiens robur requirit, quo mediante *tempeſtive* in inteſtinorum canalem, indeque *intimius* intra corpus deferri debet: quodſi enim ob ventriculi *imbecillitatem* Lac *diutius* illico detineatur, tunc non modo *inimicam* coagulationem & *viſciditatem* induit, ſed varias *impuritates* bilioſas, acidas aliasve illico latitantes & coacervatas in ſuam *miſcelam* ſuſcipit, unde multiplicia *morboſa* pathemata, *anguſtiarum* præcordialium, *inflationis* ventriculi valde angentis, proſtrationis *appetitus* & *virium*, conatuum *vomibundorum*, torminum *colicorum*, *diarrhœarum*, valde moleſtæ *flatulentiæ*, motuum & inſultuum *febrilium*, quos vulgo Magen-Fieber nuncupant, febris *Hemitritææ*, intermittentis *confuſæ*, aut *lentæ*, morborum *meſenterii*, obſtructionum *glandularum* inteſtinalium & meſenterii, & aliorum connexorum viſcerum oriuntur: quare etiam jam paſſim medici de *illa* quæſtione ambigunt & diſceptant, an *Lactis* uſus *ventriculum* etiam *enervare* queat, quam aliqui *negant*, *(vid. A. E. L. An. 1706. Mart. p. 127.)* alii *affirmant*; licet *negari haud* queat, quod *incongrua* Lactis ingeſtio *ventriculo* moleſta & *infenſa* exiſtat, imo *cruditatibus*, ventriculum *onerantibus*, generandis & *augendis* facile inſerviat: quare & *illis*

 La-

Lactis uſus *minus* conſultus eſt & *fructuoſus*, qui ex *diæta* prægreſſa nunc multas tales *acidas* aliasque *ſalſas* impuritates, aut *cruditates* coacervaverant, in quibus Lac loco ſperatæ *emollitionis* & *abſterſionis* mox in ventriculo *ſimiles* qualitates aſſumit, præſentes impuritates & *cruditates* auget & *morboſa* pathemata aut *accelerat*, aut augmentat & *exacerbat*: Quicunque homines pro ratione *ætatis*, *temperamenti*, *diætæ*, *climatis calidioris*, *motus corporis*, *animi pathematum* &c. *facile bilem* generant & *magnam* ejus copiam in *ventriculo* & *reliquis* primis regionibus detinent, illis Lactis uſus *medicus* manifeſte *nocivus*, ſiquidem ille ad *morbos cholericos* & connexos alios facillime & certiſſime diſponit: Quicunque ex *potu* vel conſueto, vel crebro *vinoſo* multam *aciditatem* in *ventriculo* & *primis* viis collegerunt, illis Lactis uſus *medicus*, confeſtim ordinatus, non medicus, ſed *pernicioſus* exiſtit; dum Lac in *hiſce* partibus cito ſpiſſam *coagulationem* aſſumit, canalem inteſtinorum moleſte *opplet*, vaſculorum eo abeuntium oſtia *obſtruit*, morbos *inteſtinorum* & *meſenterii* cauſatur, *tabem*, febrem *lentam*, *atrophiam*, *hecticam* &c. infert, aut inimicam *confermentationem* in hiſce partibus ſubit, & inde pendentes graves *morboſas* afflictiones excitat: *Lactis* enim relatio ad *aciditatem*, præc. copioſam, & ad *vinum* admodum incongrua eſt: *conf. Caſp. Rejeſii Camp. Elyſ. juc. Qu. 49.* In quibuscunque ſubjectis ob prægreſſam *pravam diætam*, ob intemperantiam & frequentem *crapulam*, ob præmiſſum *vomitorium*, ob crebriorem *purgantium* uſum, ob retentam *flatulentiam*, ob *incongruorum medicamentorum* uſum, ob multas congeſtiones & *translationes* ſanguinis in *hypochondria* &c. ventriculus valde *enervatus*,

in

in illis Lactis uſus perinde *inconveniens* & ſiniſter exiſtit: in *quibuscunque* morbis *multa acida* impuritas in *ventriculo* generatur aut coacervatur, in illis Lactis uſus ſollicite vitari debet: tale quid in *hypochondriacis* communiter contingere ſolet, quare in *hiſce* ob *hanc* etiam rationem Lac *facilius noxam* affert: quo referimus *Riedlini* aſſertum *in Curarum Medicarum Cent. IV. obſ. 347. obeſſe potius, quam vel minimum prodeſſe nimia illa quorundam remediorum elogia, ita Lac hypochondriacis præcipue non ſemper tuto commendari, hiſce illud non niſi rarius commendabis:* in plurimis *porro* morbis, ubi *ventriculus graviter* afflictus eſt, vel plane *non*, vel maxime *circumſpecte* Lac ordinari debet, ubi ratio ſimul habenda eſt, *maturæ* promotionis Lactis *e ventriculo*, poſt *præviam* neceſſariam *correctionem*, in eodem præſtitam, teſtimonio *veneni*, aut *philtri* oblati, qui caſus ob *indicatos* reſpectus Lactis uſum indicant; hinc in *moliminibus* ad *vomitum cruentum* tendentibus, aut ipſo *actuali* vomitu cruento, aut proxime *poſt* illum, Lac bibere conſultum *non* eſt; quod etiam valet de *inflammatione* ventriculi, de *excedente* vomitu in plurimis caſibus, ubi *jam cauſa* ventriculi *intrinſecam* regionem afficiens, expulſa fuit & vitium adhuc in *motu* hæret, in quo caſu valde *ambigue* Lac *ſpaſmos* lenit, certius vero *mole* ſua (& ubi affluxus *bilis* intra *ventriculum* continuat,) nec non *adverſa fermentatione* hujus bilis cum Lacte & oboriente *magna irritatione* ventriculi, *exceſſivo* motu affecti, illum magis ad *excretionem* proritat & *ſtimulat*: Quas circumſtantias præſenti practica animadverſione quoad *ventriculi* relationem ad tolerantiam Lactis annotare placuit,

it, quibus *plures* addere poſſimus, ni hæ *ſpeciminis* & *demonſtrationis* loco ſufficere & ſatisfacere poſſent.

§. IV.

Quando porro quidam homines *magna Sanguinis Spiſſitudine* & humorum *viſciditate* laborant, tunc Lacte *vaccino* uti, conſultum *haud* eſt, neque etiam *plenior* copia Lactis *Caprilli*, aut *Aſinini* conducit; *pauca* vero quantitas *hujus* Lactis plane *nihil* utilitatis affert, quoniam *craſſior* Lactis portio, in *coagulum* prona, non modo præſentem ſanguinis *craſſitiem* ſuſtentat & *adauget*, ſed & imminentes *obſtructiones* accelerat & ſublevat; & quoniam *tali* ſanguine præditi homines, *communiter acidas* impuritates & cruditates in primis regionibus continent, ita cum *hiſce Lactis* ingeſtio *non bene* convenit, quæ potius *copioſiores* & *deteriores* impuritates accumulat: imo quoniam ſanguis ſpiſſus multum *obſtructionibus* inferendis, confirmandis & augendis quadrat, ita ob traditas quasdam rationes, Lactis uſus in *tali* neceſſitate *minus* proficuus eſt: ob id *Galenus lib.3. de alim.facult.c.15.* adſerit, quod Lac inſerviat ad *Hepatis* infarctum & ſubjectis quibus *exilia* ſunt vaſa minus quadret; ita porro ſymbolum & teſtimonium ſuum conferunt *Aetius de re med. lib. 2. c. 90. Valeſius in lib. 3. Epid. Hipp. Sect. 3. ægrot. 13. Ægineta in præceptis ſalutaribus c. 87.* qui ſinguli Lac in obſtructionibus interne adhibere valde prohibent: eapropter etiam in *talibus* ægrotantibus, in quibus aut glandulæ *minores*, aut *aliæ* partes, velut *pulmones*, *ſplen* &c. *induratione* quadam laborant, Lactis uſus medicus *minus ſalubris* eſſe deprehenditur, dum *infarctus* tales magis obfirmat, nutrit & *auget:* Siquidem præter *Hippocr.* etiam *Dioſcorides lib. 2. c. 62.* Lac *Splene-*

ticis

ticis & *hepaticis* reſpuendum eſſe tradit: nec hic plenis buccis & erectis auribus ſuperciliosa & glorioſa *experientiæ* oſtentatio & jactantia advertenda, dum quilibet ſub hoc ſcuto militat: *judicio* ſane opus eſt, quo *rariores* & *accidentales* effectus a *crebrioribus* ſeparentur: inde facile e frequentiori & a *præjudiciis* magis liberata obſervatione inclareſcet, quod in *prædictis* caſibus Lac *plus detrimenti*, quam emolumenti afferat, ita ut *ratio* & *obſervatio* ſufficienter hanc adſertionem comprobent: & ſi aliquando *una* aut *altera* hiſtoriola quæ contrarium elicere & evincere videtur, narratur, tunc una hirundo non facit ver; neque ſufficit tantum in *talibus* caſibus Lac commendare, ſi deſunt teſtimonia & ſuffragia *actualis ſalutaris* effectus: quam ob rem laudanda utique illa eſt obſervatorum ſinceritas & ſolertia, quando non modo *ſuo* judicio & conſultatione ſignificant, quod hoc vel illud remedium, in hoc vel illo affectu *proficuuum* eſſe *poſſit*, ſed quando etiam *fido teſtimonio* addere poſſunt, quod *tale* commendatum remedium ſpei, *promiſſioni* & expectationi etiam *actu ſatisfecerit*; nam interdum de rebus medicamentoſis *plus ſperamus*, quam deinde *impetratur*: confirmat *prædictam* obſervationem teſtimonium in *praxi* medica multis exemplis manifeſtum, quod *Melancholico* temperamento *eminentius* participantes, ſi ſimul *valetudinarii* ſunt, ægrius *ſimplicem* & *liberalem* Lactis uſum perferant; unde non modo *ordinariarum* & neceſſariarum *excretionum* impedimenta nanciſcuntur, ſed & viribus magis *torpeſcunt* & varias in *hypochondriis* & *pectore anguſtias* experiuntur: loquimur vero de *ſimplicioris* Lactis uſu; *haud* tamen propterea *quemlibet* in talibus ſubjectis uſum Lactis condemnamus, dum

Lac, cum *Dococtis* dilutum, quæ una *morboſo* affectui *quadrant*, aut cum aquis *ſoteriis* congruis mixtum, *utilitatem* aliquam ſecuriorem & *certiorem* promittit: Præterea Lactis *liberalior* uſus, præſente humorum *craſſitie*, valde ad *polypoſorum* concrementorum generationem contribuit, dum ſanguinem, alias in *ſtagnationem* pronum, *viſcoſis* & glutinoſis talibus partibus accumulat, quibus in variis partibus *adhæreſcit* & talibus concrementis *primam originem* parat: & dum Lac in talibus ſubjectis angentibus & moleſtantibus *flatulentiis* aptiſſimam largitur ſubſtantiam (quo referre poſſumus teſtimonium *Sebizii de aliment. Facult. lib. 3. cap. 7. p. 759. quibus hypochondria elata, h. e. ſuſpenſa, ob tumorem aliquem, vel abſceſſum, aut murmurantia propter incluſorum flatuum copiam, illis lac noxium eſt: in iſtis enim aceſcit, inquit Galenus in comm. & inflatus vertitur, quia ipſum per ſe flatulentum teſte eod. lib. 3. de alim. fac. c. 15.*) ita tanto facilius *præſentia* pathemata, variis *aliis novis* & ſimul *acerbioribus* accumulare ſolet.

§. V.

Lac & Bilis *non bene* inter ſe conveniunt, dum magnam & ſimul valde *nocivam confermentationem* ſubeunt: Lac & Bilis ſe invicem in *corroſivam* aciditatem convertunt & varia *damna* corpori inferunt, teſtimonio morborum *bilioſorum*, frequentius in *infantibus* orientium: ſiquidem non raro etiam Lac & Bilis ſe invicem *coagulant* & *cauſticam* qualitatem generant, indeque *majorem* afflictionem morboſam cauſantur: quam ob rem illo tempore, velut *æſtivo calido*, quando Bilis *largior* & *acrior* ad inteſtina confluit, Lactis uſus & ingeſtio non raro ad morbos *cholericos*, *colica* pathemata & *connexas* alias paſſiones diſponit;

nit; & licet *Henr. ab Heer obſ. 15.* uſu lactis *choleram* morbum *ſanatum* proferat, *pauca* tamen ſunt teſtimonia, quæ *ſimilem* efficaciam *comprobant;* ſiquidem *præſente* adhuc *largiori Bilis* copia in *inteſtinorum* canali & *ventriculo*, Lac propinare conſultum *haud* eſt; quare ex *Ballonio Epidem. p. 211.* contrariantem allegamus obſervationem, de *fluore dyſenterico ex uſu Lactis bubuli recentis* orto: quamdiu itaque recrementa *klioſa* in *magna congerie* præſto ſunt, cautela adhibenda eſt, ne Lac pingue & *conſiſtens*, aut ſaturatum propinetur, quod potius, ſi *dilutum* fuerit, tunc magis conducit, quando bilis *plurima* parte *evacuatum* eſt: ob id etiam *illis* Lactis uſus *haud* proficit, qui ob *largiorem* bilis copiam *Maſſam* ſanguineam, multa *tali bile* contaminatam poſſident, in quibus æque Lac in *hanc* delatum variis *perverſis* effectibus & alterationibus anſam præbet, dum ſic dictam inimicam ſanguinis *fermentationem* auget, commotionibusque pravis *orgaſticis* excitandis & *dyſcraſiæ* ſanguinis augendæ ac deteriorandæ inſervit: quare in *nonnullis Febrium* ſpeciebus, in quibus *cauſa* morbifica *ſedem* ſuam in *humoribus* habet, neque *naturale*, neque *artificiale* Lac *utile* eſſe deprehenditur, ſicut plurimæ *malignæ* febres, nec non *purpuratæ*, etiam non epidemicæ, ad hunc cenſum referri merentur; & quid dicamus de *ſcorbutica* ſanguinis inquinatione, quæ, ſi ad *eximium* gradum jam pervenerit, Lactis uſum *ægre*, aut non niſi valde *reſtrictum* perfert; quoniam in *tali* gradu & ſtatu morbi non modo copioſa *acida*, ſed & alia *mixta ſalſa* impuritas *abundat* & præſto eſt, quæ Lac ingeſtum tam in *primis regionibus*, quam in *humoribus* in ſimilem *pravam* & *pernicioſam* qualitatem præcipitat:

 ob

ob id illi,qui *Scorbuti* curationem ordinant,non niſi ſub *ſingularibus* legibus & conditionibus Lactis curam admittunt,aut herbas *antiſcorbuticas* cum lacte decoctas & hoc decoctum cum *aqua dilutum* commendant: neque etiam *ſalubre* eſt,ſi in hactenus recenſitis *pravis* humorum qualitatibus multa & *larga* Lactis ingeſtione *correctionem* hujus intemperiei ſuſcipere velimus, quoniam hæc Lactis copia *efficax* præſentis impuritatis *nutrimentum* erit, quo non modo ipſa *abundans pravarum* materiarum, humoribus interfluentium congeries,ſed & Lactis eximia *propenſio* in inimicam *aceſcentiam*,ut & multiplex *commotio* Lactis cum *depravata* Maſſa ſanguinea,& perpetuus comitatus *caloris* tantum contribuent,ut *ſperatus* effectus *laudabilis* correctionis *haud* obtineatur: quamvis in ejusmodi *perverſa* humorum qualitate magis *dilutius ſerum Lactis*, quam *pingue* & ſpiſſum Lac *utilitatem* exoptatam comprobaverit: In *quocunque* morboſo ſtatu *ſpecialis intemperies* ſanguinis a *chyloſa*,gelatinoſa aut *lymphatica* ſubſtantia ſuſtentatur,vel in *ipſam* hanc *pinguem* humorum ſpeciem *radicatur*, in illo uſus *Lactis* proficuus haud eſt, ſiquidem cum illo *chyloſa* ſanguinis portio *augetur*, indeque præſenti intemperiei *novum pabulum* accidit, quare in morbis *Venereis*,*Scabioſis*,*purpuratis*,*ulceroſis externis* &c. Lactis *ſimplicioris craſſioris*que uſus,tanto *minus* copioſus,*ſalutaris* eſt: In quocunque *valetudinario* ſtatu partes *glanduloſæ* obſtructæ & *craſſa* lympha, aut *ſpiſſo* chylo, muco & lacte oppletæ ſunt,in illo *ſimilis* uſus Lactis magis *officit*, quam proficit, quoniam *craſſiori* ſua portione humores *magis incraſſat* & ita disponit,quo non modo præſentes *infarctus* obfirmet,ſed & plane *immedicabiles* reddat;

quæ

quæ ſingulæ obſervationes & *cautelæ* relationem Lactis ad *diverſam* ſpeciem *impuræ* humorum qualitatis concernunt: ſiquidem in talibus caſibus proinde cum ordinatione *dilutioris*, tenuioris & *aquoſioris* Lactis, aut ſeri Lactis in *ſpeciali* methodo & modo circumſpectio habenda eſt, quoniam variæ circumſtantiæ, in *individuis* & *clinica* praxi occurrentes, ne quidem alium *reſtrictum* Lactis uſum permittunt; unde prudentia opus eſt, ne *præcipiti* confidentia ad Lactis ordinationem, velut ad *indubiam* ſacram confugiamus anchoram.

§. VI.

Ratio porro habenda eſt relationis *Lactis* ad ſtatum *Plethoricum* & morbos inde provenientes; quemadmodum itaque *Lac pingue* largam *alimentoſam* ſubſtantiam continet, qua *defectus* ſanguinis ſub *certarum* circumſtantiarum concurſu, cito *compenſari* poteſt, ita *quotidianus*, cujusvis Lactis, uſus, quamvis *moderata* in quantitate conſtitus, ſub *bona* concoctione, *minus*ve laborioſo vitæ genere, *Plethoram* provocat, præſentem *auget*, auctam denique *oneroſam*, *urgentem turgentem*que reddere adjuvat; neque tantum tali modo *quantitatem* accumulat, ſed *pleniorem* ejusmodi ſanguinis copiam, *ægrius* & impeditius huc illuc ſæpe *circulantem*, in ſuſpectam *ſpiſſitudinem* conjicit, dum præcipue maſſam ſanguinis indies *notabili* craſſa, in *coagulum* prona, ſubſtantia permiſcet, adeoque eandem ad promptiorem progreſſum *ineptam* magis reddit, quin potius ominoſis *ſtagnationibus* inferendis plus contribuit & tandem ſub concurſu talium alterationum *dyſcraſiam* ſanguinis excitat, ut *morboſus Plethoricus* ſtatus, nec non prava *craſſities* & *intemperies* ſanguinis complicatum, qualificatum

& refractarium morboſum ſtatum offerant; quibus damnis inferendis *uſus Lactis*, ſub *prædictis* circumſtantiis perquam confert; in quibuscunque etiam ſubjectis ſingularis *proclivitas* ad formandum & *coacervandum* ſanguinem præſto eſt, (de quibus ſubjectis judicare alii ſolent, daß Sie leicht blutreich würden, es würde alle Speiſe bey ihnen zu Blut) in illis cura per Lac & Lacticinia *circumſpecte* eſt diſponenda; nam in morboſa afflictione ita comprehenſi ægri aut *appetitum* depravatum, *concoctionem* læſam & *ventriculum* infirmum habent, in quo ſtatu Lactis uſus *non facile* conducit, aut concoctio eſt *mediocris* & ventriculus adhuc aliquo *robore* inſtructus, ſub quo ſtatu facile *præſens* ſanguinis ubertas *ita augetur*, ut, ſi antea *tranquilla* fuit, nunc *moleſtias* creet, ſi vero *morboſa*, commota & moleſta *jam actu* eſt, nunc *magis* moleſta inde reddatur: & quoniam Lactis promotio in *interiores* corporis regiones, ut & converſio in *lympham* & *ſanguinem* non *magis* viribus aut *operoſa* applicatione indiget, ita nulla fida & ſecura ratione Lactis ſimplicioris uſus *plethoricis ægrotantibus* conducit: imo quoniam in *talibus* ſubjectis ſanguis *copioſus* aut *difficilius* & impeditius aut fortius & *impetuoſius* commovetur, ita in *neutro* horum ſtatuum Lac *proficuum* erit, quoniam in *priori*, *præſentem* plenitudinem magis *aggravat* & *incraſſat*, in *poſteriori* viciſſim rapide & *perverſe* cum univerſa ſanguinis *maſſa* permiſcetur, ſubinde vero ſuſpectis *ſtagnationibus* & *depravationibus* ſanguinis accelerandis inſervit; neque illis facile Lactis uſus concedendus, quibus ob *plethoram* ægrotantibus *aliqua* ſanguinis quantitas *artificiali* inventione & methodo detracta fuit, ne *altera* manu denuo

cau-

cauſam *morbificam reſtituamus*, quam una ſubtraximus: inde etiam facile veritas *facti* & *cauſæ* agnoſci poteſt, quod homines *quieta* & ſedata plethora præditi, a *communi* & *frequenti* Lactis uſu in diverſas *abundantis* ſui ſanguinis *offenſiones* conjiciantur, dum ominoſa *quantitatis* & *qualitatis* vitia *morbifica* generantur: imprimis vero talis *liberalis* Lactis uſus, *illis* Plethoricis *infenſus* redditur, in quibus *plenior* ſanguinis copia *plus* in *vaſis* ſanguiferis, præcipue *venoſis* aſſervatur, ubi alias facile in *ſpiſſitudinem* pravam delabitur; id quod tanto *certius* & *citius* contingit, ſi mediante Lacte *præſens* copia ſanguinis *augetur*, indeque vaſa plus *opplentur*, nec non ſi *major* copia *craſſioris* ſubſtantiæ humoribus permiſcetur: quicunque homines ex *abundantia* ſanguinis *molimina Hæmorrhagica* experiuntur, illis Lactis uſus, vel *paulo* crebrior, licet per initia illa *lenire* & mitigare videatur, *impoſterum parum* deſideratæ opitulationis affert, quin potius *frequentiores* illorum recurſus invitat: Minime omnium denique Lac *frequentiori*, aut *paululum* largo uſu conducit *Senibus* Plethoricis, quorum *ventriculus vires* & *humores*, nec non *Se-* & *Excretionum* ſucceſſus *haud* cum Lacte conveniunt, ſiquidem variæ inde & *fluidarum* & *ſolidarum* partium alterationes provenire ſolent: hi ſinguli reſpectus concernunt relationem uſus Lactis ad *Plethoram*.

§. VII.

Poſt *generalem*, eamque ſuccinctam, thematis noſtri disquiſitionem, nunc *ſpecialiori* annotatione, quasdam *Cautelas*, *Lactis* uſum in *nonnullis* affectibus *ſeorſim* concernentes, proferre lubet, ubi *primo* loco in memoriam vocamus, eximiam *confidentiam*, quam multi in quibusdam *Hæmor-*

morrhagiarum ſpeciebus Lactis ordinationi tribuunt, quæ commendatio cum illa *ſententia* convenit,qua in Hæmorrhagiis *acrimonia* humorum, quam Lac *corrigere*, aut *orgaſmus* ſanguinis, quem illud *præcipitare* & compeſcere debet,accuſatur: nec deſunt in obſervatione medica teſtimonia *cohibitarum* talium Hæmorrhagiarum mediante *Lactis* ingeſtione (ſicut plane *contraria* obſervatio allegatur,a *Riedlino Curat. Med. 908. de Menſibus a lactis recentis potu,inhibitis*) aſt ut quælibet *æquivocationes* & ſinguli *accidentales* effectus rite diſcernantur, ne ex iisdem *regulæ*, & *directæ* indicationes therapevticæ formentur , notandum eſt,quod in illo caſu,ubi *prædictæ* cauſæ *deſunt*, Lactis uſus ad Hæmorrhagias *haud* conducat ; quemadmodum in Pathologica *ſponte* orientium Hæmorrhagiarum deductione *illæ* cauſæ minime *principem* locum obtinent, ſed tantum utplurimum ex *accidenti* concurrunt : quando itaque curæ *Hæmorrhagiarum* cum Lacte *palmarius* tribuitur locus tunc illa magis *palliativa*,*æquivoca* & *accidentalis*,quam fundamentalis erit: Lac itaque ſanguinem valde *rarefactum* incraſſat, *ſerum ſubtile* expanſivum involvit, adeoque *orgaſmum* ſanguinis coercet: aſt non facienda etiam ſunt *æquivoca* bona,unde *malum* evenit, ſiquidem Lac in *talibus* caſibus *communiter* in *affectis* partibus ſuſpectas *ſtagnationes* & *indurationes* poſt ſe relinquit ; teſtimonio *Hæmoptyſeos*,quæ quidem aliquando *tenui* æque ac paululum *craſſiori* Lacte *mitigatur*, remanente tamen utplurimum pulmonum *infarctu:* & ſi in *primis regionibus* ſimul multæ ſordes *bilioſæ* & *acidæ* præſto ſunt,aut facile colliguntur, ſi porro in *Maſſa ſanguinis* ſimiles *copioſæ* impuritates adſunt, tunc Lac aut *nihil*, aut

parum

parum,aut *non diu* juvat, aut pulmonum æque ac aliarum partium *indurationes* & alterationes cauſatur; hinc facile *tabes*, *febris lenta*, *hectica* & mors excipiunt: quid quod evenit,ut,dum Hæmorrhagiæ *largæ*, incongruæ & ex *ſuſpectis* locis & regionibus erumpentes & ſuccedentes communiter functiones *animales* & *naturales* enervant, adeoque robur *ventriculi* & vis concoctionis langueſcit, tunc facile Lactis uſus *appetitum* plus deſtruat, ventriculum & primas vias *cruditatibus* oppleat, imo obſtruat, hincque *atrophicis* conſecutionibus & *anomalis febrilibus* commotionibus anſam præbeat: quare *ceſſationi* profluvii ſanguinis in talibus caſibus *fides* danda *haud* eſt,ſed de *conſecutionibus* prudens artifex ſollicitus eſſe debet: neque etiam tanta *elogia* tribuenda ſunt *Sero Lactis* in Hæmoptyſeos Cura,quando *craſſior* congrumeſcens, pinguis, caſeoſa & *viſcida* ſubſtantia e Lacte *præcipitatur*, ſub illis promiſſionibus, quod *reſiduum* eximie ſanguinem *edulcoret*,*orgaſmum* compeſcat, fibras demulceat &c. ſiquidem iterum effectus,licet *ſalubris* eſſe & *votis* reſpondere videatur,*æquivocus* eſt, dum tale ſerum ſat copioſas *ſalinas* partes,quarum non paucas a præcipitante *acido* in ſe ſuſcipit,*Maſſæ* ſanguineæ *inſinuat*, adeoque *ſuſpectam* & terribilem acrimoniam *tacite nutrit* & auget, ut propterea præcedens Hæmorrhagiæ ſubſiſtentia iterum *palliativa*, empirica,dubia,*inſtabilis* & cum multis *ſiniſtris* ſucceſſibus & conſecutionibus ſtipata & qualificata exiſtat: Sermo vero nobis in præſenti conſideratione eſt, aut de *craſſo*, aut de *nudo*, aut de *multo* Lactis uſu in Hæmorrhagiis; haud tamen propterea *omnem* in illis ordinationem improbamus,ſiquidem tantum *cautum* uſum *medicum* Lactis

D com-

commendamus: *Sebizius in l. c. p. 760. n. VI.* ait: *Lac eſt noxium, quibus copioſa ſanguinis vacuatio facta: hi namque paupertate nativi caloris laborant naturalesque facultates infirmas habent: itaque Lac vitiatur atque aceſcit:* In *Cruenta Vomitione* Lac poſitive & directe *principalem* mali cauſam *haud* tollit, quamvis variæ *perſuaſiones* proferri poſſent, quæ ſingulæ tamen ad rhombum *minus* quadrant, ſiquidem Lac ingeſtum requirit *bene* conſtitutum & *quietum* ventriculum; in ſanguinis vero vomitu, illud Lac motus *excretorios* auget & *incitat:* ſiquidem exempla proſtant, ubi in talibus caſibus & vaccinum & caprillum & aſininum Lac *ſummas* provocavit anguſtias: Quod breviſſimis de hiſce Hæmorrhagiarum ſpeciebus monuimus, illud ad *ſingulas* reliquas applicare poſſumus: quam ob rem ſub *ſingulari* circumſpectione in *nonnullis* tantum caſibus *exiguum* Lactis uſum, cum *decoctis* congruis, aut cum *aqua* temperata *ſubterranea* combinatum, aut *curatorio*, aut *præſervatorio* uſu admittimus, inſuper vero *præcipitem* viam ad Lactis uſum, velut ad ſacram anchoram in Hæmorrhagiarum cura inquirendam, *intercipimus:* quemadmodum hoc ſubjectum non univerſale, ſed plane *particulare* eſt, nec in *empirico* modo adhibendi, ſed in manu *periti* & prudentis artificis valet.

§. VIII.

Circumſpecte porro Lac ordinandum & uſurpandum eſt in viſcerum *exulceratione* & *induratione:* & licet in *Phthiſi* & *Hectica* Lactis muliebris, caprilli & aſinini uſui a *Sylvio* & ſequacibus magnæ *virtutes* adſcribantur, tamen creberrima obſervatio hæc encomia haud confirmat: hinc in *Hiſtoria Morborum* ab *Uratiſlavienſibus* delinea-

lineata p. 163. & ex eadem in *Act. Erud. Lipſ. Ann. 1701. Menſ. Novembr. p. 525.* teſtimonium perhibetur hiſce verbis: *in hectica febre lactis uſus quanquam maximarum deprædicetur virium, juvare tamen minime dicitur, dum pulmones duri ſcirrhoſi ac tuberculis referti ſunt;* & quoniam in ejusmodi affectibus, præter *communem virium* defectum, reliquæ *ſpeciales* functiones & ſimul *ventriculi* robur languet, ita uſus Lactis & ventriculi *imbecillitas male* ſibi invicem reſpondent; quare *cruditates aceſcentes* generantur, quæ alias *teneras glanduloſas* partes *obſtruunt*, præſentes *infarctus* magis *indurant* & confirmant, *corruptionibus* internis vero fomitem & nutrimentum afferunt, adeoque malum tale magis augent, *hecticæ* febris concurſum *accelerant*, præſentem gradum augmentant, indeque *minus* ſalubres prædictis affectibus exiſtunt: Etſi in ægris, qui prædictis laborant morbis, *mediocris appetitus* præſto eſt, tunc congrua ſubjecta *alimentoſa* quandoque *medicamentorum* officia præbent; quando vero Lac *liberaliter* & promiſcue ingeritur, tunc *appetitus* valde *læditur* & pervertitur, unde *corporis* & *virium* major ingruit conſumtio: imo in Phthiſicis *vulgaris* Lactis uſus neceſſariam *expectorationem* impedit, materiam *ulceroſam* magis *incraſſat* & *majorem* reſpirandi difficultatem ac *anguſtiam* conciliat, nec non modo *alvinam* excretionem *cohibet*, modo ſuſpecte *laxam* alvum excitat: neque etiam Lactis attemperatio cum *aquis ſubterraneis*, niſi prædicti morbi in *primis* ſuis gradibus & *acceſſibus* fuerint, *notatu* dignum quid in cura afferunt, utut aliquam cunctationem & *moram* conciliare videtur: paulo *plus* utilitatis conferre videtur Lac in *iisdem* affectibus, quando cum ſpeciebus *vege-*

getabilibus leniter *reſolventibus*, *mundificantibus* & ſecuris ac ſelectis *travmaticis* decoctum, iterumque ſufficienter *dilutum* & rarefactum fuit: in *genere* vero quælibet *organa* ac *viſcera* in *phthiſicis* & *hecticis* perſonis pro *craſſo* & *copioſo* Lacte vehendo, promovendo & tolerando valde *debilia* ac inepta ſunt, unde ex illius uſu multiplicia *incommoda* & damna metuenda veniunt: & dum Lactis uſus *vires* requirit & *bonum ventriculum*, ut *Martinus in tr. de Lactis uſu* & *Ettmüllerus in Prax. de Febre Hectica* monent, ita in *debilibus talibus* ægris circa Lactis uſum magna obſervanda eſt *circumſpectio*: haud enim ſufficientia deſunt teſtimonia & exempla, quibus *contraria* illius operatio in talibus affectibus *probari* poteſt: tanto *major* vero in hisce ægrotantibus *Cautela* ſervanda, quo minus facile facultas patet atque occaſio errores ſemel commiſſos emendandi: tanto minus vero Lactis uſus in hisce morbis conducit, quando potentiora *adſtringentia*, aut valde *incraſſantia*, aut copioſa *terrea* remedia præmiſſa, nec non multa *expectorantia* medicamenta propinata fuere, quæ viſceribus *talem* attulerunt qualitatem, ut Lac *craſſiori* ſua ſubſtantia facile tam in *affectis*, quam aliis partibus obhæreſcat, *infarctus* accumulet, cauſam morbi *multiplicet* & totum malum *immedicabile* reddat: & quoniam hisce morbis oppreſſi homines in tacitam *indignationem* valde proni ſunt, ſub hac vero paulo largius *Bilis* ad inteſtina profluit, ita ob hanc etiam rationem *ſalutaris* Lactis effectus in hisce morbis intercipitur & *annihilatur*, quin potius *inimica* illius operatio provocatur: quando porro prædicti affectus *celeriori* acceſſu prægreſſas *excedentes Hæmorrhagias* conſecuti ſunt, tunc *ſubito* Lactis curam ordinare velle, conſul-

tum

tum *haud* eſt, quoniam ob *viſcerum* ſingulorum *coarctationem*, quæ ob *penuriam* ſanguinis contigit, *craſſior* Lactis portio, quæ in qualibet hujus ſpecie, ſive vaccinum, ſive ovillum, ſive caprillum, ſive aſininum, ſive humanum fuerit, reperitur, in *occluſis* talibus partibus *ſubſiſtit*, adeoque ſuſpectas *ſtagnationes* & *indurationes* aut *invitat*, aut ſuſtentat: ex quibus ſingulis reſpectibus, (quibus *plures* addere poſſemus, ni brevitati ſtudere conſtituerimus) facile inclareſcit quanta *prudentia* & dexteritate opus ſit, in prædictis affectibus curam cum Lacte commendare velle, ne in *indiſcreto* & *univerſali* ſenſu accipiatur elogium, quaſi in iisdem nulla præſtantior, quam Lac conſtituit & exhibet, reperiatur Medicina.

§. IX.

An Lactis uſus *hypochondriacis* proficuus exiſtat, merito inquiritur: nos brevi deciſione *negativam* tuemur, id quod jam §. 3. indicavimus: etenim utplurimum hoc morbo oppreſſi *ſpiſſo* & *impuro* ſanguine, alvo *obſtructa*, multa *flatulentia*, *cruditatibus* ventriculi *acidis*, *bilioſis* & mucidis viſcidis, turbato & *inſtabili* ventriculi robore, *interdum* infarctu *ſplenis* & *hepatis* laborant & præditi ſunt, cum quibus *ſingulis* qualitatibus, juxta præmiſſas demonſtrationes, Lac nullum *ſimplex* convenit; hinc quidam rectius *Serum Lactis*, cum aptis *reſolventibus*, *aperientibus* & *roborantibus* decoctum, ſubſtituunt & commendant: & quoniam Lac *hepaticis* & *ſpleneticis* i. e. horum viſcerum vel majori vel minori *induratione* laborantibus, haud proficit, *hæc* viſcera vero in *hypochondriacis* admodum compatiuntur, ita ob ſolam hanc rationem vix facile Lac talibus ægris concedi debet, tanto minus quoniam ejus uſus in

hoc affectu prædictarum partium afflictiones *ſymptomaticas* provocare poteſt & ſolet: nec *tanti* facienda eſt in eodem morbo Lactis *commixtio* cum *aquis* ſoteriis, quoniam *illud harum* aquarum virtutem medicamentoſam *pervertere* & ſufflaminare ſolet, quo minus ſufficienter reſolvere, diluere, aperire, abſtergere & neceſſarias *evacuationes* facilitare queant: neque etiam hæ aquæ præcavere poſſunt, quo minus *craſſior* Lactis ſubſtantia aut cum prædictis *cruditatibus* inique confermentet, aut maſſæ ſanguineæ ſe inſinuet: quare *cautela* illa obſervanda eſt, ut *prius* in hoc affectu illa *offendicula removeantur*, quæ Lactis uſui ullo modo *obeſſe* poſſunt, quorum nonnulla modo commemorata ſunt: Neque *Lac*, *Lacticinia* & quæ de Lactis *proximiori* proſapia *pinguia* ſunt ſubjecta, velut ſunt *emulſiva*, in *Bilioſis* affectibus admitti poſſunt, velut ſunt *cholera ſimplex*, aut cum *febre* ſtipata, *colica* & *diarrhœa bilioſa*, *Vomitus bilioſi*, imo ipſe *Icterus*: peſſime enim *Lac* cum *bile* convenit, & potius valde infenſam & *morbificam* fermentationem init; unde præſentes morbi in principalibus ſuis effectibus augentur: quare Lac in ſubjectis bile *abundantibus*, multamque illius copiam in *inteſtinis* geſtantibus, *colicos* cruciatus & atroces *alvi fluxus* cauſatur: quid quod in *Dyſenteria* non *promiſcuus*, aut communis Lactis uſus proficit; hinc multi medici illius uſum, *præſente febre* plane interdicunt; ſed ratio etiam habenda eſt *temporis*, nam ſi mox ab *initio craſſius* Lac, quando acris *bilioſa* ſaburra in magna congerie præſens eſt, ingeritur, morbus in *deteriorem* ruit ſtatum, dum potius Lac *dilutius*, excreta prius *principali* ſuburra, quæ malum hoc *provocavit*, opem quandam promittit: & quando magna *Bilis ſinceræ* copia per Sanguinis

guinis maſſam diffuſa eſt, velut in *Ictero*, tunc perinde Lac *pravam* ſanguini qualitatem conciliat, *qualificatam* videlicet & complicatam *acrem aciditatem* in illo excitat, pernicioſam & præcipitem ejus *ſpiſſitudinem* cauſatur & tandem ad concurſum commotionum *anomalarum febrilium*, febris *Lentæ* & *Hecticæ* disponit: quamobrem inſuper prudens medicus in illis morbis, qui per *iracundiam* & *terrorem* provocati ſunt, quamvis non ſint *proprie bilioſi*, tamen quia colluvies *bilis* in *ventriculo*, *inteſtinorum* tractu, aut plane *ſanguinis maſſa* adeſt, cum Lactis ordinatione non *facilis* aut *liberalis* eſt, quale quid obſervandum eſt in *Hemitritæo* id quod pariter conſiderandum erit, in ſubjectis, quæ *ante morboſam* aliquam invaſionem crebrioribus *indignabundis* & *iracundis* commotionibus obnoxia fuerant, in quibus ſemper *magna bilis* effuſæ copia adeſt, cum qua in nullo *loco* & nullo *tempore* Lac bene congruit, quin *graviora* inde nocumenta metuenda ſint: lac enim cum bile, interveniente motu *caloris acerrime* confermentat & *corroſivum* generat magma, id quod *ſimplici* experimento *chymico* ad ſenſus demonſtrari poteſt, ſi videlicet *Lac* pingue cum *bile extra* corpus humanum miſcetur, & aura *tepida* admittitur, tunc non modo *citius* utriusque *fermentatio* ſuccedit, ſed & acidus *cauſticus* valde liquor ſeparari & deſtillari poteſt.

§. X.

Et qui non, ferme *miraculoſi*, ſalutares effectus de Cura Lactis in *Spaſticis*, videlicet *Arthriticis* & *Podagricis* affectibus prædicantur! haud *omnem* illis fidem quidem denegare audemus, interim a *particulari* & nonnullo, haud ad *omne* & univerſale concludere malumus: quicunque

vero

vero illi ſententiæ ſubſcribunt, quod *tales ſpaſmi* a ſanguine impuro, *ſalſo*, acido fixo, tartareo, acri &c. oriantur, illi facile ex ejusmodi *particularibus*, ac aliquando *accidentalibus* ſucceſſibus practicis *regulam* conſtituere poterunt; poſteaquam vero ab *Illuſtri D. D. Stahlio*, ut & a *D. D. Præſide* in *multis* Scriptis *ſolide*, ſufficienter & ex abundanti demonſtratum fuit, quod horum affectuum *formalis* & *principalis* cauſa *utplurimum* plane *alterius* qualitatis exiſtat, ita facile inclareſcit, quo *nexu* ſalutaris Lactis uſus in prædictis Spaſmis gaudeat: exſerunt quidem Spaſmi ſe forti fibrarum motricium *tenſoria* ſtrictura, quam interna & externa *lenientia*, *emollientia*, *diluentia* & humectantia *mitigant*: an vero ita nude *indiſcriminatim* & abſolute conſultum ſit, juxta *methodicorum* medicorum canonem, *ſtricta relaxare* & *laxa ſtringere*, prudentes & periti Medici haud *promiſcue* affirmant & comprobant: unde non raro contingit, ut haſce Curationes ſuſpecti *œdematoſi tumores*, *ſtupores* & *atoniæ* partium, ante affectarum, aut *torpores* illarum, conſequantur: *conf. Celeb. D. D. Stahlii diſp. de tumoribus œdematoſis Podagricis*: exinde ſuccincta concluſione argumentamur, quod Curatio nominatorum affectuum admodum *judicioſe* cum Lacte inſtitui debeat: non quidem nos *elogia* hujus Curationis latent, ex quorum numero allegamus *Greiſſelii tract. de Cura Lactis in Arthritide*, *Waldſchmidii diſp. de Cura Lactis Podagricorum ſolatio* & *A. N. C. Dec. I. an. 1. obſ. 141. de arthriticorum ſolatio Lacte & in app. p. 32. ſeq. de Cura Lactis*: non deſunt tamen teſtimonia, quæ *cautum* Lactis uſum in hisce affectibus præcipiunt: ipſe *Waldſchmidius l. c. cap. 5.* dicit: *non indifferenter hæc cura omnibus applicanda, nec Lac ſemper & omni Arthritidi convenit*:

venit: in *obſerv. 141. A.N.C. cit.* notatu digna occurrunt verba *p. 279. Novi nobilem quendam in Sileſia annorum circiter 40, articulari morbo maxime afflictum, is non ſolum nihil ab hac cura lactea levaminis ſenſit, ſed tumorem & inflationem totius corporis periculoſam, ut abſtinere coactus fuerit, niſi vellet nigrum Sarcophagum in Lacte quærere & Lactis vehiculo ad viam Lacteam coeli properare:* fide dignum porro teſtimonium perhibet *Dolæus in Encyclopædia Medica Lib. 3. c. 14. p. 356. b.* hiſce verbis: *ſunt tamen alii neſcio ob quem errorem ac cauſam forte ob nimium acidum in primis viis idoneis abſorbentibus antea non ſublatum, lac ferre non poſſunt & male ſe habent, prout exemplum habemus in noſtro Comite de W. P. a lactis uſu demortuo; ſic nobilis Præfectus Dn. de R. a lactis uſu in fluxum hæmorrhoidalem adeo vehementer incidit, ut ad libras duas ſanguinis ſingulis diebus effuderit, & niſi uſum ejus omiſerit in hydropen inciderit:* huc referimus *Thiermairii* judicium in *Conſil. Lib. 2. conſ. 24.* ubi adſerit, *plus de Lactis uſu in arthriticis morbis laudatur, quam præſtatur & probatur:* accedit *Schneideri* confeſſio in tr. *de Arthritide & Podagra*, qua *circumſpectum* Lactis uſum in hiſce affectibus commendat, inſuperque indicat, quod facile colicæ, ſuſpecti *alvi fluxus, vomitus* & ſpaſmorum *retroactiones* ſive converſiones ad *interiora nobilia* viſcera cum Lactis uſu in hiſce morbis provocari poſſint: hiſce teſtimoniis virorum fide dignorum non modo ſi neceſſitas requireret, multa adjungere, ſed & ex *obſervatione* medica *exempla* proferre poſſemus, quod in *hiſce* affectibus Lac aut *nihil* levaminis, aut multa *incommoda* & prava *conſectaria* provocaverit: ubi tamen *nullius* in hiſce caſibus valoris eſſe indicamus, quando excipi forte poſſet, ac ſi

E pro-

promiſcue,perverſe & imperite Lac adhibitum fuerit: etenim *quodcunque* ſubjectum medicamentoſum in *certis* caſibus plane *nullius* utilitatis eſt, illud ſub optima licet *præcautione* in iisdem caſibus haud ſalubre eſſe poteſt,nedum quidem *indifferentem*, ſed communiter *ſiniſtrum* effectum producit: Quando itaque hi Spaſmi *præſentem* moleſtam ſanguinis copiam, hujusque *proximiorem* depletionem urgent,tunc *nudo* aut *principali* Lactis uſu niti velle,conſultum *haud* eſt,quoniam Lac illam *nimiam* ſanguinis copiam auget; id quod tanto magis in ſubjectis *illis* obſervandum eſt,quæ cœteroquin *bona vi* concoctionis inſtructa ſunt, indeque facile *multum* chyli,lymphæ & ſanguinis comparare ſolent: niſi itaque ſanguinis *urgens* quantitas aut *antea* imminuta fuerit, aut proximius *poſt ſuperatum* talem ſpaſticum inſultum adhuc depleatur,cura hæc adeo *ſincera* & *ſecura haud* eſt: proinde magna ſollicitudine proſpiciendum eſt,ne cura hæc ordinetur,quando cruditates & impuritates *ventriculum* & *primas vias* onerant: neq; etiam Lac *ſimplex*, tanto minus *craſſum*, facile in *hiſce* affectibus commendare convenit; quibus animadverſionibus & cautelis *multæ aliæ* addi poſſent,ſi noſtrum inſtitutum eſſet, *ſpeciali* cura ſingulas practicas cautelas ſignificare: Suffecerit tantum *in theſi* indicaſſe,quod in hiſce etiam affectibus *non promiſcuam* fidem Lactis elogiis tribuere debeamus: quam ob rem ante nominatus *Greiſelius l.c.artic.VIII. quæſt. 6. p. 172. qv.5. p.166.* varias annotationes & cautelas, circa *Lactis* uſum in hiſce affectibus obſervandas, profert & *quæſtione 3. p.162.* rotunde affirmat, quod *nequaquam Lactis uſus omni periculo careat:* Et quando *Ettmüllerus in Opp. Pract.* ubi *de Mali Iſchiadici Cura* tractat, uſus Lactis in ta-
libus

libus affectibus *ſpaſticis* reminiſcitur, addit notanter: *iis autem ſaltem convenit ſubjectis, quæ bene & ſine corruptione illud perferre poſſunt, item, quæ gracilia, & macilenta ſunt, de quo vid. Tacchenius Princ. Morb. p. 416. Sub uſu autem hujus æger ab omnibus alimentis abſtineat. vid. Boneti Mercur. Compital. p. 35.* Interim *ſpaſmis* afflicti & ſubjecti homines communiter varias *cruditates* & *impuritates* in *ventriculo* aſſervant, quæ cum *Lacte ægre* conveniunt.

§. XI.

Quid judicandum ſit de uſu Lactis in *Febribus* circumſpecti medici inquirunt. *Hippocrates* Lac *Febricantibus prohibet*: nec deſunt *rationes* & *obſervationes*, quibus hujus aſſerti *veritas* confirmari poteſt: *incongruam* Lactis ingeſtionem *Febrem intermittentem* provocaſſe, teſtatur *Benninger Cent. 3. obſ. 44.* quid quod aſſeveramus, quod Lac, licet cæteroquin *dilutius* fuerit, ne quidem admodum *circumſpecte* uſurpatum, pro Cura *talium* Febrium conducat, quoniam fomes aut *materia febrili*, in *primis regionibus* obhæreſcens, Lac in genere *male* perfert, hinc jam velut in proverbium abiit, Milch und was davon gemacht wird, nähret das Kalte: ita etiam *Sebizius l. c.* Lac *Febricantibus* interdicit: *Bonetus in Mecurio Compitalitio lib. 19. p. 821. ſ. 41.* fluctuat & ambigit, dum nunc Lac in Febribus *rejicit*, nunc *admittit*: conſultius ab illius uſu abſtinetur, dum *ventriculo* nunc debili & organis *ſe-* & *excretoriis* haud exiguas affert *moleſtias* ac difficultates, nunc ſanguinis *liberum* motum *craſſa* ſua ſubſtantia *impedit* & turbat, imo ipſam *proximam* febris cauſam ſæpe & facile *ſuſtentat*, exacerbat & in *plurimis* ſubjectis ſub febrium *decurſu* in *primis viis* variis turbis excitandis inſervit: & quoniam Lac facile *fermentat*, in multis inſuper

Febribus *materia* Sanguinis Maſſa intermixta *ejus* qualitatis eſt,ut perinde acceleratam humoribus *orgaſticam* commotionem & *reſolutionem* conciliet,ob id conſultius Lactis uſus in Febribus *omittitur*,quam admittitur: imprimis quoniam Lac pro diverſitate *ſubjectorum* & ipſarum *Febrium* facile nunc cum præjudicio alvum *obſtruit*, nunc adverſe *laxat*,adeoque periculoſos alvi *fluxus* cauſatur: hiſce momentis annumeramus,quod *reliquæ* virtutes,quæ *Lacti* tribuuntur ſub uſu & Cura in *Febribus*,velut quod *refrigeret*, *Sitim* leniat, *cauſam* morbi infringat &c. admodum *hypotheticæ* & *ancipites* ſint,quibus propterea tam facile fides *haud* danda erit: in *malignis* denique Febribus Lac *minime* omnium confert: hinc in præcedentibus indicavimus, quod magna pariter cum circumſpectione *Emulſiones* pharmacevticæ in *Febribus* adhiberi debeant: An porro *Calculoſis* Lac conveniat, Medici merito quærunt & decidunt: *craſſum* Lac *Galenus lib. 3. de alim. fac. c. 15.* calculoſis *noxium* eſſe judicat, & *Rolfinckius* ampliat & extendit hoc aſſertum, *dum Conſult. Med. Lib. 9. conſ. 1. p. 818. Lacticinia omnia calculizantibus noxia* eſſe declarat: ſed miſſa illa plebeja traditione, quod *Caſeus Calculum generet*, non quidem *penitus* in Calculoſis Lacticinia *rejicimus*, ſed teſte experientia *peritum*,modicumque Lactis *dilutioris* uſum utilem eſſe enunciamus: ſed requiritur iterum quoad *hanc* ordinationem circumſpectio, ne nimia propenſione ac favore in Lactis uſum occœcati *incongruas* Lactis ordinationes inſtituamus: ad hanc *judicioſam* vero & peritam Lactis commendationem & oblationem, debita *corporis præparatio* & *inimicorum* humorum tempeſtiva *remotio* pertinet: In *Convulſivis* morbis ſunt etiam Medici,qui Lactis uſum minus

nus probant. *conf. Sebizius l. c. p. 760.* quando videlicet ab eodem cruditates & impuritates, generi *nervoſo infenſas*, metuunt, dum pro varietate circumſtantiarum & *conſiſtentia* & *qualitas* reliqua ſanguinis a *craſſiori* Lacte *inique* alterari poteſt & ſolet: interim non deſunt effectus & teſtimonia, quibus *ſalubritas cauti* uſus Lactis, vario modo *attemperati*, confirmari poteſt, modo antea *primæ viæ* ab aliis *præjudicioſis* materiis liberatæ & *repurgatæ* fuerint: Addimus adhuc illam animadverſionem, quod in variis morbis Lac cum *temperatis* vegetabilibus decoctum non exiguam *opem* afferat: haud tamen conſultum eſt illud cum *potentius adſtringentibus*, *acidis*, *aceſcentibus* & *dulcibus* miſcere, quæ ſingula additamenta aut ad inimicam Lactis *coagulationem*, aut pravam *fermentationem* diſponunt.

§. XII.

Paucis adhuc *Topicum* Lactis uſum *caute* etiam inſtituendum eſſe monemus: valde enim Lac *extrinſecus* applicatum emollit & relaxat; in quibuscunque itaque affectibus & doloribus *magna* & *repentina* partium *emollitio* & relaxatio utilis haud eſt, in illis Lac *judicioſe* adhiberi debet: *minus* utilem itaque effectum præſtat in *Spaſmis* & *Convulſionibus*, quoniam communiter ominoſas & periculoſas partium affectarum *inflationes* & *enervationes* cauſatur, aut plane ad *paralyticas* conſecutiones diſponit: neque etiam in *Rhevmatismis* ſecuram opem promittit, in quibus æque ſuſpectam *Atoniam* & humorum *ſtagnationes* poſt ſe relinquit: minime convenit in *Eryſipelate*, dum *peſſimæ corruptioni* ſtagnantis lymphæ & ſanguinis viam pandit: in *ma-*

joribus inflammationibus & gangræna raro exoptatam conciliat opitulationem, niſi parcior illius quantitas & addita diſcutientia remedia ejus valde lenientem efficaciam corrigant: in *tumoribus frigidis œdematoſis*, nec non in *ſeceſſionibus* humoroſis ad partes *membranoſas* & intra *juncturas* ac articulationes membrorum *caute* Lac adhiberi debet, ne præſentes afflictiones augeat: ad partes *Atonia* præditas vel *ſolius* Lactis, vel *frequentior* Lacteorum applicatio, minus fructuoſa eſt: quando ad certas corporis partes ac regiones larga *ſeceſſio humoroſa* contingit & continuat, velut ad *caput*, intra *cerebrum*, ad *oculos*, *pulmones*, *inteſtina* &c. tunc valde parcus & *circumſpectus* uſus externus Lactis eſſe debet; alias affluxus ad hæc loca augetur; hinc topicus Lactis uſus in *abdomine* adhibitus, alvum *laxam* & *lubricam* ac *fluidam* reddit, in *pectore* vero applicatus, *expectorationem* invitat & quidem non nuda partium *relaxatione*, ſed etiam per promotionem *affluxus* humorum in hæc loca: *Dolores* acerbiores ſi *nudo* Lacte *leniuntur* & ſedantur, interdum *pravis* conſectariis ſubjecti ſunt: *Tumores occulti* & *diuturni phlegmonodei*, *malum mortuum*, *cancer uterque*, Lactis applicationem male perferunt: Et quanquam de *Balneis* & *Fomentis*, cum *Lacte* conficiendis, magnæ laudes deprædicentur, attamen ſatis ſæpe illorum uſus & effectus *irritus* eſt, ad minimum cum declamatis elogiis haud ſatis congruit; id quod præcipue valet de uſu horum balneorum & fomentorum in affectibus *hypochondriaco-hyſtericis* aliisque ſpaſticis: *Injectiones* chirurgicæ cum Lacte æque cum *moderamine* ſuſcipi & inſtitui debent, ne partes affectas *nimium* emolliant & *relaxent*, neve in abſceſſibus *recrementa*

craſſa

craſſa, *male* fermentantia & affectum *exacerbantia*, relinquant: ad *Partum* promovendum Lac uſu externo caute adhiberi debet, ne nimia partium *emollitione* & humorum copioſa *affluxione* neceſſarios motus turbet, enervet & *extinguat*; inde partis affectæ reparatio ægre expectanda erit: *Vulneribus* Lac ſimplicius haud bene quadrat, virtus enim Lactis *balſamica* admodum anceps & limitata eſt; quin rectius Lac *præpollente* leniente & *emolliente* efficacia vulneribus facilius *inimicum* fieri poteſt & ſolet: Ex quibus annotatis perinde liquet, quam providus uſus Lactis eſſe debeat, *externa* applicatione: Et ita in compendio tantum indicare & quadantenus demonſtrare voluimus, quanta *fiducia* & *prudentia* in foro Medico *Lacte* uti liceat, ne *plura* de eodem promittantur & expectentur, quam *veritas facti* teſtatur: Singulas noſtras poſitiones & rationibus & obſervationibus & Doctorum ſuffragiis fulcire poſſumus: aſt quoniam propoſitum noſtrum fuit, digito tantum & ad minimum *in theſi* monſtrare, quod Lactis uſus non tam *immenſus* ac velut *miraculoſus* ſit, uti quandoque extollitur, ita ſuffecerit *præſens* tractatio *noſtris* reſpectibus: ſatisfacere etiam poterunt ulteriori meditationi & conciliationi; quam ob rem vela noſtra contrahimus. DEO Benigniſſimo humillimas pro præſtito auxilio gratias tribuentes. Ejusque cœleſti directioni labores noſtros conſecrantes, quo iisdem ex almo nutu & cœleſtis benedictionis afflatu ſemper ſalutaris & exoptatus affulgeat.

F I N I S.

Vir-

VIrtutum fructus poſt tot diſcrimina rerum
Ornat eum, qui ſe præſtat vbique Virum
Et meritum expectat plaudente Helicone brabeum,
Quod dat ei Phœbus. Sint rata vota precor.

Nobiliſſimo Domino Candidato amicitiæ teſtandæ cauſâ ſcrib.

Erneſtus Aug. Thümmel,
J. V. Candid.

Werther Mann,
vergönne doch, da ſich ietzt Dein Glücks-Stern zeiget,
Welcher Deiner weiſen Scheitel einen Doctor-Hut aufſetzt,
Und der Ehren Palmen-Zweig ſich zu Deinen Füſſen beuget,
Daß ſich auch ein treuer Diener über Deine Ehr' ergötzt,
Und vor Freuden dieſes wünſcht: Lebe lang in Deinen Ehren,
Dir ſey alles Unglück fern, welches Dir beſchwerlich iſt:
Deine Curen ſegne GOtt, Dich muß nie der Neidhart ſtören,
Auf daß ſtets in Deiner Wohnung Friede, Heil und Glück ſich küßt.

Mit dieſem wenigen wolte dem Hrn. Doctorando, als ſeinem Hochgeehrteſten Hrn. Vetter ſchuldigſt gratuliren

Christian Friedrich Thümmel,
S. S. Theol. Cult.